Quarterly Journal of Nursing Management (IJNV) Orginal Article

Volume 14, Issue 2, Summer 2025

Nursing Entrepreneurship: A Strategy for Innovation and Transformation of Nurses' Professional Roles in the Health System: A Narrative Review

Maedeh Sadeghigolafshani[1], Radha C[2*], Virendra Singh Choudhary[3]

1- Instructor ,Department of Geriatric Nursing, Nasibeh Faculty of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.
2- Velammal Meignanaguru College of Nursing, Mannargudi, Tamil Nadu, India.
3- Smt. Vidyawati College of Nursing, Jhansi, Uttar Pradesh, India.

***Corresponding Author:** Radha C, Velammal Meignanaguru College of Nursing, Mannargudi, Tamil Nadu, India.
Email: radhabobby09@gmail.com

Received: 15 Aug 2026 Accepted: 12 Aug 2026

Abstract

Introduction: The complex transformations occurring in healthcare systems, the growing burden of chronic diseases, changing population needs, and the increasing demand for innovative care delivery have shifted the role of nurses from traditional care providers to active contributors in designing and developing novel healthcare solutions. In this context, nursing entrepreneurship has emerged as an innovative concept that provides opportunities to enhance professional autonomy, develop innovative services, and create social and economic value within healthcare systems. Despite its growing importance, a comprehensive understanding of the dimensions, influencing factors, and challenges associated with the development of nursing entrepreneurship remains limited.

Methods: A narrative review was conducted through a systematic search of published literature in major scientific databases, including PubMed, Scopus, Web of Science, and Google Scholar. Studies focusing on nursing entrepreneurship, nursing innovation, entrepreneurial competencies, innovative leadership, and health technologies were reviewed. Following screening of titles, abstracts, and full texts based on predefined inclusion and exclusion criteria, 15 studies were included in the final synthesis. Data were extracted and analyzed using narrative content analysis.

Results: The synthesis of the reviewed studies identified five major themes: (1) nursing entrepreneurship as an expansion of professional roles and innovative identity;(2) individual competencies and entrepreneurship education; (3) the role of entrepreneurial leadership and organizational support; (4) emerging health technologies and digital transformation; and (5) structural barriers and policy requirements.The findings indicated that creativity, self-efficacy, critical thinking, experiential learning, supportive organizational culture, and access to technological resources are key determinants of nurses' entrepreneurial behaviors. Conversely, regulatory limitations, lack of formal entrepreneurship education, and insufficient organizational support were reported as major barriers.

Conclusion: Nursing entrepreneurship represents a strategic capability for transforming the nursing profession and responding to emerging healthcare challenges. Advancing this field requires a multidimensional approach involving reform of nursing education, strengthening innovative leadership, establishing supportive organizational environments, and developing professional policies. Promoting nursing entrepreneurship can enhance professional autonomy, improve healthcare service quality, and facilitate sustainable value creation within healthcare systems.

Keywords: Entrepreneurship; Innovation; Professional Role; Health Systems; Nursing.

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

Extended Abstract

Introduction

Nursing has experienced substantial changes in recent decades due to increasing healthcare demands, the growing burden of chronic diseases, population aging, limited healthcare resources, and the need to develop new models of service delivery. Under these circumstances, the traditional role of nurses, which has primarily focused on direct patient care and implementation of clinical interventions, requires redefinition toward more active roles in innovation, service design, and solving complex health challenges. Nursing entrepreneurship has emerged as a novel approach to professional development, providing opportunities for nurses to utilize their clinical knowledge, caregiving experiences, and ability to identify new opportunities to create value within healthcare systems. This concept is not limited to establishing independent businesses; rather, it encompasses intrapreneurship, development of new services, improvement of care processes, and participation in healthcare innovations.Despite the increasing importance of entrepreneurship in healthcare, nursing entrepreneurship remains challenged by limited formal education, traditional organizational structures, insufficient managerial support, and regulatory uncertainties. Furthermore, existing studies have investigated different dimensions of nursing entrepreneurship, including individual competencies, education, leadership, health technology, and policy-related factors, often separately and with methodological diversity. Therefore, a narrative review is needed to synthesize existing evidence, identify influential factors, and develop a comprehensive conceptual framework for advancing nursing entrepreneurship. This study aimed to explore the concept of nursing entrepreneurship, identify factors influencing its development, and explain its role in healthcare innovation and service development.

Methods

This study was conducted using a narrative review approach. The process of searching, selecting, and analyzing studies was performed according to quality improvement principles for narrative reviews and the criteria of the Scale for the Assessment of Narrative Review Articles (SANRA). A comprehensive literature search was conducted in electronic databases, including PubMed/MEDLINE, Scopus, Web of Science, ScienceDirect, and Google Scholar.The search strategy was developed using a combination of controlled vocabulary and free-text keywords, including “Nursing entrepreneurship,” “Nurse entrepreneur,” “Entrepreneurial nursing,” “Nursing innovation,” “Healthcare innovation ,” “Entrepreneurial competency,” “Digital health,” and “Nursing leadership.” Boolean operators AND and OR were applied to combine search terms. Studies published in English between 2021 and 2026 that addressed nursing entrepreneurship, nurses’ innovation, entrepreneurship education, innovative leadership, health technologies, and professional role development were included. Studies unrelated to nursing entrepreneurship, articles without full-text availability, non-scientific sources, and studies focusing only on general entrepreneurship without a healthcare context were excluded.The initial search identified 84 articles. After title screening, 65 articles were selected for abstract review. Subsequently, 32 articles underwent full-text assessment, and finally 15 studies met the eligibility criteria and were included in the final synthesis. Data were extracted regarding authors, publication year, country, study design, objectives, and main findings. Narrative content analysis was conducted to identify and synthesize the main themes emerging from the included studies.

Results

The findings indicated that nursing entrepreneurship is a multidimensional concept shaped by the interaction of individual, educational, organizational, technological, and policy-related factors. The synthesis of studies resulted in the identification of five major themes.

First theme: Nursing entrepreneurship as professional role development and innovative identity

Studies demonstrated that nursing entrepreneurship extends beyond independent business creation and includes two major pathways: independent entrepreneurship and intrapreneurship. Nurses can utilize their clinical knowledge and caregiving experiences to identify emerging needs, design new services, and improve care processes. This approach contributes to strengthening professional autonomy and developing an innovative professional identity among nurses.

Second theme: Individual competencies and entrepreneurship education

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

The findings highlighted that creativity, critical thinking, self-efficacy, problem-solving ability, and opportunity recognition are important determinants of entrepreneurial behaviors. Moreover, educational approaches based on experiential learning, project-based learning, and design thinking can enhance entrepreneurial competencies among nursing students and professionals.

Third theme: Entrepreneurial leadership and organizational support

The results showed that organizational environments and leadership styles play a critical role in transforming innovative ideas into practical healthcare services. Managerial support, innovation-oriented culture, psychological safety, employee participation, and access to resources were identified as key facilitators of nurses' entrepreneurial behaviors.

Fourth theme: Emerging health technologies and digital transformation

The studies revealed that digital health, telehealth, artificial intelligence, and self-management technologies provide new opportunities for expanding nursing roles. Nurses' involvement in the design and implementation of healthcare technologies can improve usability, acceptance, and effectiveness of these innovations.

Fifth theme: Structural, professional, and policy barriers

Major barriers to nursing entrepreneurship included insufficient entrepreneurship education, regulatory limitations, inadequate organizational support, lack of defined professional pathways, and traditional healthcare structures. Advancing this field requires coordinated support from academic institutions, healthcare organizations, nursing leaders, and policymakers.

Conclusions

This narrative review demonstrated that nursing entrepreneurship can be considered an important pathway for professional development of nurses and enhancement of innovation capacity within healthcare systems. Advancing this field requires a multidimensional approach involving entrepreneurship education, organizational support, innovative leadership development, effective utilization of health technologies, and appropriate policy frameworks. Investment in nursing entrepreneurship may facilitate greater participation of nurses in healthcare service design, strengthen professional value, and improve responsiveness to the evolving health needs of communities.

Keywords

Nursing Entrepreneurship; Professional Role Transition; Value Creation; Innovation; Health Systems; Narrative Review.

Conflicts of interest

There is no conflict of interes.

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

دوره ۱۴، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۴

کارآفرینی پرستاری: راهبردی برای نوآوری و تحول نقش حرفه‌ای پرستاران در نظام سلامت؛ یک مرور روایتی

مائده صادقی گل افشانی[۱]، رادا سی[۲*]، ویرندرا سینگ چودهاری[۳]

۱-گروه پرستاری سالمندی، دانشکده پرستاری و مامایی نسیبه ساری، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران، ساری، ایران.
۲- دانشکده پرستاری ولامال میگناناگورو، مانارگودی، تامیل نادو، هند.
۳- دانشکده پرستاری اسمِت ویدیاواتی، شهر جانسی، ایالت اوتار پرادش، هند.

***نویسنده مسئول:** رادا سی، دانشکده پرستاری ولامال میگناناگورو، مانارگودی، تامیل نادو، هند.
ایمیل: **radhabobby09@gmail.com**

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۵/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۵/۳۰

چکیده

مقدمه: تحولات پیچیده نظام‌های سلامت، افزایش بیماری‌های مزمن، تغییر نیازهای جمعیتی و ضرورت ارائه خدمات مراقبتی نوآورانه، نقش پرستاران را از ارائه‌دهندگان سنتی مراقبت به مشارکت‌کنندگان فعال در طراحی و توسعه راه‌حل‌های جدید سلامت تغییر داده است. در این میان، کارآفرینی پرستاری به‌عنوان یک مفهوم نوظهور، فرصتی برای ارتقای استقلال حرفه‌ای، توسعه خدمات نوآورانه و خلق ارزش اجتماعی و اقتصادی در نظام سلامت فراهم می‌کند. با وجود اهمیت این حوزه، شناخت ابعاد مختلف، عوامل مؤثر و چالش‌های توسعه کارآفرینی پرستاری همچنان نیازمند بررسی جامع است.

روش کار: این مرور روایتی با جستجوی نظام‌مند منابع منتشرشده در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر شامل Pub Med، Web of Science، Scopus و Google Scholar انجام شد. جستجو برای مطالعات منتشرشده در بازه ژانویه ۲۰۰۰ تا دسامبر ۲۰۲۶ انجام گرفت. مطالعات مرتبط با کارآفرینی پرستاری، نوآوری پرستاری، شایستگی‌های کارآفرینانه، رهبری نوآورانه و فناوری‌های سلامت بررسی شدند. پس از غربالگری عنوان، چکیده و متن کامل مقالات بر اساس معیارهای ورود و خروج، ۱۵ مطالعه در سنتز نهایی وارد شدند. داده‌ها به روش تحلیل محتوای روایتی استخراج، کدگذاری و در قالب مضامین اصلی طبقه‌بندی شدند.

یافته‌ها: سنتز مطالعات پنج مضمون اصلی را نشان داد: کارآفرینی پرستاری به عنوان توسعه نقش حرفه‌ای و هویت نوآورانه، شایستگی‌های فردی و آموزش کارآفرینی، نقش رهبری کارآفرینانه و حمایت سازمانی، فناوری‌های نوین سلامت و تحول دیجیتال، و موانع ساختاری و الزامات سیاستی. یافته‌ها نشان دادند که خلاقیت، خودکارآمدی، تفکر انتقادی، آموزش تجربی، فرهنگ سازمانی حمایت‌کننده و دسترسی به فناوری از عوامل کلیدی در توسعه رفتارهای کارآفرینانه پرستاران هستند. در مقابل، محدودیت‌های قانونی، کمبود آموزش رسمی کارآفرینی و حمایت ناکافی سازمانی از مهم‌ترین موانع توسعه کارآفرینی پرستاری گزارش شدند.

نتیجه‌گیری: کارآفرینی پرستاری یک قابلیت راهبردی برای تحول حرفه پرستاری و پاسخگویی به نیازهای نوظهور نظام سلامت است. توسعه این حوزه نیازمند رویکردی چندسطحی شامل اصلاح آموزش پرستاری، تقویت رهبری نوآورانه، ایجاد محیط‌های سازمانی حمایت‌کننده و توسعه سیاست‌های حرفه‌ای است. حمایت از کارآفرینی پرستاران می‌تواند موجب افزایش استقلال حرفه‌ای، ارتقای کیفیت خدمات و خلق ارزش پایدار در نظام سلامت شود.

کلیدواژه ها: کارآفرینی پرستاری، گذار از مراقبت بالینی، خلق ارزش، نوآوری، نظام سلامت، مرور روایتی.

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

مقدمه

پرستاری به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های حرفه‌ای نظام سلامت، همواره نقشی اساسی در ارتقای کیفیت مراقبت، ایمنی بیماران و پاسخگویی به نیازهای در حال تغییر جامعه داشته است (۱). با این حال، تحولات سریع نظام‌های سلامت، افزایش هزینه‌های مراقبتی، رشد بیماری‌های مزمن، توسعه فناوری‌های دیجیتال و تغییر انتظارات بیماران، ضرورت بازتعریف نقش سنتی پرستاران را بیش از گذشته مطرح کرده است (۲, ۳). در این شرایط، پرستار دیگر تنها ارائه‌دهنده خدمات مراقبتی در محیط بالین نیست، بلکه می‌تواند به‌عنوان یک عامل تغییر، نوآور، رهبر تحول و خالق ارزش در نظام سلامت ایفای نقش کند. یکی از مفاهیم نوظهور که این تغییر پارادایم را نمایان می‌سازد، کارآفرینی پرستاری است؛ مفهومی که بر توانایی پرستاران برای شناسایی فرصت‌ها، طراحی راه‌حل‌های نوآورانه، توسعه خدمات جدید و ایجاد ارزش اجتماعی و اقتصادی در حوزه سلامت تأکید دارد (٤).

کارآفرینی در پرستاری برخلاف برداشت سنتی که آن را صرفاً معادل راه‌اندازی کسب‌وکار می‌داند، مفهومی گسترده‌تر داشته و شامل دو مسیر اصلی است: کارآفرینی مستقل که در آن پرستار به ایجاد یک کسب‌وکار یا خدمت سلامت جدید می‌پردازد، و کارآفرینی سازمانی که در آن پرستاران در درون سازمان‌های سلامت، ایده‌های نوآورانه را توسعه داده و فرآیندهای مراقبتی را بهبود می‌بخشند (۵, ٦) از منظر نظری، کارآفرینی پرستاری را می‌توان در چارچوب نظریه نوآوری و نظریه قابلیت‌های پویا تبیین کرد؛ به‌گونه‌ای که پرستاران با استفاده از دانش حرفه‌ای، تجربه بالینی و توانایی سازگاری با تغییرات محیط سلامت، قادر به شناسایی فرصت‌ها، بازآرایی منابع و ایجاد ارزش جدید در سازمان‌های سلامت هستند. این دیدگاه، کارآفرینی پرستاری را فراتر از ایجاد یک فعالیت اقتصادی و به‌عنوان یک قابلیت راهبردی برای تحول نظام سلامت معرفی می‌کند (۷).

در سال‌های اخیر، کارآفرینی پرستاری به‌عنوان تغییری در هویت حرفه‌ای پرستاران مطرح شده است؛ به‌گونه‌ای که نقش پرستار را از پیرو صرف سیاست‌های سلامت به مشارکت‌کننده‌ای فعال در طراحی و اجرای راه‌حل‌های نوآورانه تبدیل می‌کند. پرستاران کارآفرین با بهره‌گیری از دانش بالینی و تفکر انتقادی می‌توانند مدل‌های جدید مراقبتی، بهبود فرآیندها و ارزش‌آفرینی برای بیماران و جامعه را توسعه دهند. این رویکرد، کارآفرینی را شایستگی حرفه‌ای برای پاسخ به پیچیدگی‌های نظام سلامت مدرن می‌داند.(٦, ۸).

مرورهای علمی نشان داده‌اند که پرستاران کارآفرین می‌توانند با شناسایی شکاف‌های موجود در خدمات سلامت، توسعه مدل‌های جدید مراقبتی و استفاده از فناوری، به بهبود دسترسی، کیفیت و اثربخشی خدمات کمک کنند (٤, ۹). ظهور فناوری‌های نوین سلامت، فرصت‌های جدیدی برای توسعه کارآفرینی پرستاری فراهم کرده است. تحولات فناوری سلامت فرصت‌های جدیدی برای مشارکت پرستاران در نوآوری‌های سلامت ایجاد کرده است (۱۰, ۱۱).

پرستاران به دلیل ارتباط نزدیک و مستمر با بیماران، خانواده‌ها و فرآیندهای مراقبتی، موقعیت منحصربه‌فردی برای شناسایی نیازهای برآورده‌نشده و طراحی راه‌حل‌های کاربردی دارند. در واقع، تجربه بالینی پرستاران می‌تواند به منبعی ارزشمند برای نوآوری در ارائه خدمات سلامت تبدیل شود؛ زیرا بسیاری از نوآوری‌های موفق در مراقبت سلامت از مشکلات روزمره محیط بالین و نیازهای واقعی بیماران سرچشمه گرفته‌اند (۱۲).

یکی از الزامات اساسی توسعه کارآفرینی پرستاری، بازنگری در برنامه‌های آموزشی پرستاری است. آموزش سنتی پرستاری عمدتاً بر مهارت‌های بالینی تمرکز داشته و کمتر به شایستگی‌هایی مانند تفکر خلاق، مدیریت کسب‌وکار سلامت، سواد مالی، حل مسئله و توسعه مدل‌های نوآورانه پرداخته است. با توجه به ماهیت چندبعدی کارآفرینی، توسعه شایستگی‌های مرتبط با آن نیازمند بازنگری در آموزش پرستاری است (۱۳).

از دیدگاه مدیریت پرستاری، توسعه کارآفرینی بدون وجود رهبری حمایت‌کننده و فرهنگ سازمانی نوآور امکان‌پذیر نیست. مدیران پرستاری می‌توانند با ایجاد محیطی امن برای ارائه ایده‌های جدید، حمایت از خلاقیت کارکنان، تسهیل دسترسی به منابع و تشویق یادگیری سازمانی، زمینه شکل‌گیری رفتارهای کارآفرینانه را فراهم کنند. شواهد اخیر نشان داده‌اند که رهبری کارآفرینانه مدیران پرستاری با افزایش خلاقیت تیم‌های پرستاری، رفتارهای پیش‌فعالانه و توانایی سازگاری شغلی پرستاران ارتباط دارد (۱٤, ۱۵).

در ایران، با افزایش تقاضای خدمات سلامت، محدودیت منابع و ضرورت توسعه مراقبت‌های جامعه‌محور، کارآفرینی پرستاری اهمیت ویژه‌ای یافته است. پرستاران با بهره‌گیری از دانش و تجربه بالینی می‌توانند در حوزه‌هایی مانند مراقبت در منزل، آموزش سلامت، سالمندی، مشاوره تخصصی و سلامت دیجیتال نقش‌آفرینی کنند. با وجود

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

ظرفیت‌های موجود، موانع فردی، سازمانی و ساختاری ممکن است توسعه کارآفرینی پرستاری را محدود کنند (۱۶, ۱۷).

با وجود اهمیت کارآفرینی پرستاری، شواهد موجود پراکنده بوده و بیشتر مطالعات بر آموزش، تجربیات فردی یا موانع توسعه این نقش تمرکز داشته‌اند. هنوز چارچوبی جامع برای تبیین عوامل فردی، سازمانی، آموزشی و سیاستی مؤثر بر کارآفرینی پرستاری وجود ندارد. بنابراین، انجام مرورهای جامع برای سازماندهی دانش موجود و تعیین مسیرهای آینده پژوهش ضروری است (۵).

با وجود اهمیت کارآفرینی پرستاری، شواهد موجود در این حوزه پراکنده بوده و بیشتر مطالعات بر آموزش، تجربیات فردی یا موانع توسعه این نقش تمرکز داشته‌اند. تاکنون چارچوبی جامع برای تبیین عوامل فردی، سازمانی، آموزشی و سیاستی مؤثر بر توسعه کارآفرینی پرستاری ارائه نشده است؛ بنابراین، مرور و سازماندهی دانش موجود برای شناخت ابعاد مختلف این مفهوم و تعیین مسیرهای آینده پژوهش ضروری است.با توجه به تحولات نظام سلامت، پرستاران می‌توانند فراتر از نقش سنتی ارائه مراقبت، در شناسایی فرصت‌ها، توسعه خدمات نوآورانه و ایجاد ارزش در سلامت مشارکت کنند. ازاین‌رو، مطالعه حاضر با هدف بررسی مفهوم کارآفرینی پرستاری، عوامل مؤثر، موانع، فرصت‌ها و نقش آن در تحول نقش حرفه‌ای پرستاران در نظام سلامت انجام شد.

روش کار

این مطالعه با استفاده از روش مرور روایتی با هدف بررسی جامع مفهوم کارآفرینی پرستاری، شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه پرستاران و تبیین نقش آن در نوآوری و تحول نظام سلامت انجام شد. با توجه به ماهیت نوظهور، چندبعدی و میان‌رشته‌ای این مفهوم، مرور روایتی امکان تلفیق، تفسیر و سازماندهی شواهد حاصل از مطالعات با طراحی‌های مختلف شامل مطالعات کیفی، کمی، آموزشی، مروری و مقالات مفهومی را فراهم می‌کند. فرآیند جستجو، انتخاب منابع، استخراج و تحلیل داده‌ها به‌صورت هدفمند انجام شد و کیفیت گزارش‌دهی مطالعه بر اساس معیارهای SANRA Scale for the Assessment of Narrative Review Articles ارزیابی شد.

جستجوی منابع علمی در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر شامل PubMed/MEDLINE، Scopus، Web of Science، ScienceDirect و Google Scholar انجام شد. همچنین، به‌منظور افزایش جامعیت منابع، فهرست منابع مقالات مرتبط نیز به‌صورت دستی بررسی گردید. راهبرد جستجو با استفاده از ترکیبی از واژگان کنترل شده (MeSH Terms) و کلیدواژه‌های آزاد طراحی شد. کلیدواژه‌های اصلی شامل: («Nursing entrepreneurship» OR «Nurse entrepreneur» OR «Entrepreneurial nursing») AND («Nursing innovation» OR «Healthcare innovation» OR «Entrepreneurial competency» OR «Digital health» OR«Nursing leadership» OR «Professional development») بود. برای ترکیب واژگان از عملگرهای منطقی AND و OR استفاده شد.

معیارهای ورود شامل مقالات منتشرشده به زبان انگلیسی در بازه زمانی ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۶ و مطالعات مرتبط با کارآفرینی پرستاری، نوآوری در پرستاری، آموزش کارآفرینی، رهبری نوآورانه، فناوری‌های سلامت و توسعه نقش حرفه‌ای پرستاران بود. مطالعات با طراحی‌های کیفی، کمی، ترکیبی، آموزشی و مقالات مفهومی که جامعه مورد بررسی آن‌ها شامل پرستاران، دانشجویان پرستاری یا محیط‌های ارائه خدمات سلامت بود، در مرور وارد شدند. مطالعات مروری و مقالات نظری صرف در سنتز نهایی یافته‌ها لحاظ نشدند و تنها به‌منظور شناسایی منابع مرتبط و تقویت چارچوب مفهومی مطالعه مورد استفاده قرار گرفتند. مطالعاتی که صرفاً به کارآفرینی عمومی بدون ارتباط مستقیم با حوزه سلامت و پرستاری پرداخته بودند، مقالات تکراری، منابع غیرعلمی، مقالات فاقد ارتباط موضوعی و مطالعاتی که متن کامل آن‌ها در دسترس نبود، از مرور حذف شدند.

در مرحله جستجو، تعداد ۸۴ مقاله مرتبط با موضوع شناسایی شد. پس از بررسی عنوان مقالات و حذف مطالعات غیرمرتبط، ۶۵ مقاله برای بررسی دقیق‌تر باقی ماندند. در مرحله بعد، چکیده مقالات بررسی شد و مطالعاتی که معیارهای ورود را نداشتند حذف شدند. در نهایت، ۳۲ مقاله برای بررسی متن کامل انتخاب شد و پس از ارزیابی محتوایی، ۱۵ مطالعه واجد شرایط وارد سنتز نهایی شدند. اطلاعات مطالعات منتخب در جدول ۱ ارائه شده است.

داده‌های مطالعات منتخب با استفاده از یک فرم استاندارد استخراج داده جمع‌آوری شد. اطلاعات استخراج‌شده شامل نام نویسنده، سال انتشار، کشور انجام مطالعه، روش پژوهش، هدف مطالعه و یافته‌های اصلی مرتبط با کارآفرینی پرستاری بود.

برای تحلیل یافته‌ها، از روش سنتز روایتی (Narrative Synthesis) و تحلیل محتوای کیفی استفاده شد. مطالعات منتخب چندین بار مرور شدند، مفاهیم و کدهای مرتبط

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

استخراج گردید و کدهای مشابه در طبقات مفهومی قرار گرفتند. سپس، مضامین اصلی از طریق مقایسه و ترکیب یافته‌های مطالعات شناسایی شد.

در نهایت، پنج مضمون اصلی شامل (۱) کارآفرینی پرستاری به‌عنوان توسعه نقش حرفه‌ای و هویت نوآورانه، (۲) شایستگی‌های فردی و آموزش کارآفرینی، (۳) رهبری کارآفرینانه و حمایت سازمانی در تسهیل نوآوری پرستاران، (٤) فناوری‌های نوین سلامت و تحول دیجیتال به‌عنوان فرصت توسعه کارآفرینی پرستاری، و (۵) موانع ساختاری، حرفه‌ای و سیاستی توسعه کارآفرینی پرستاری استخراج شد و برای ارائه چارچوب مفهومی توسعه کارآفرینی پرستاری مورد استفاده قرار گرفت.

به دلیل تنوع روش‌شناختی مطالعات وارد شده، کیفیت مقالات با توجه به نوع طراحی پژوهش و با استفاده از ابزارهای مناسب ارزیابی روش‌شناختی مورد توجه قرار گرفت. برای مطالعات کیفی از چک‌لیست CASP و برای سایر مطالعات از معیارهای ارزیابی متناسب با طراحی پژوهش استفاده شد. نتایج ارزیابی کیفیت مطالعات در تفسیر نهایی یافته‌ها مورد توجه قرار گرفت.

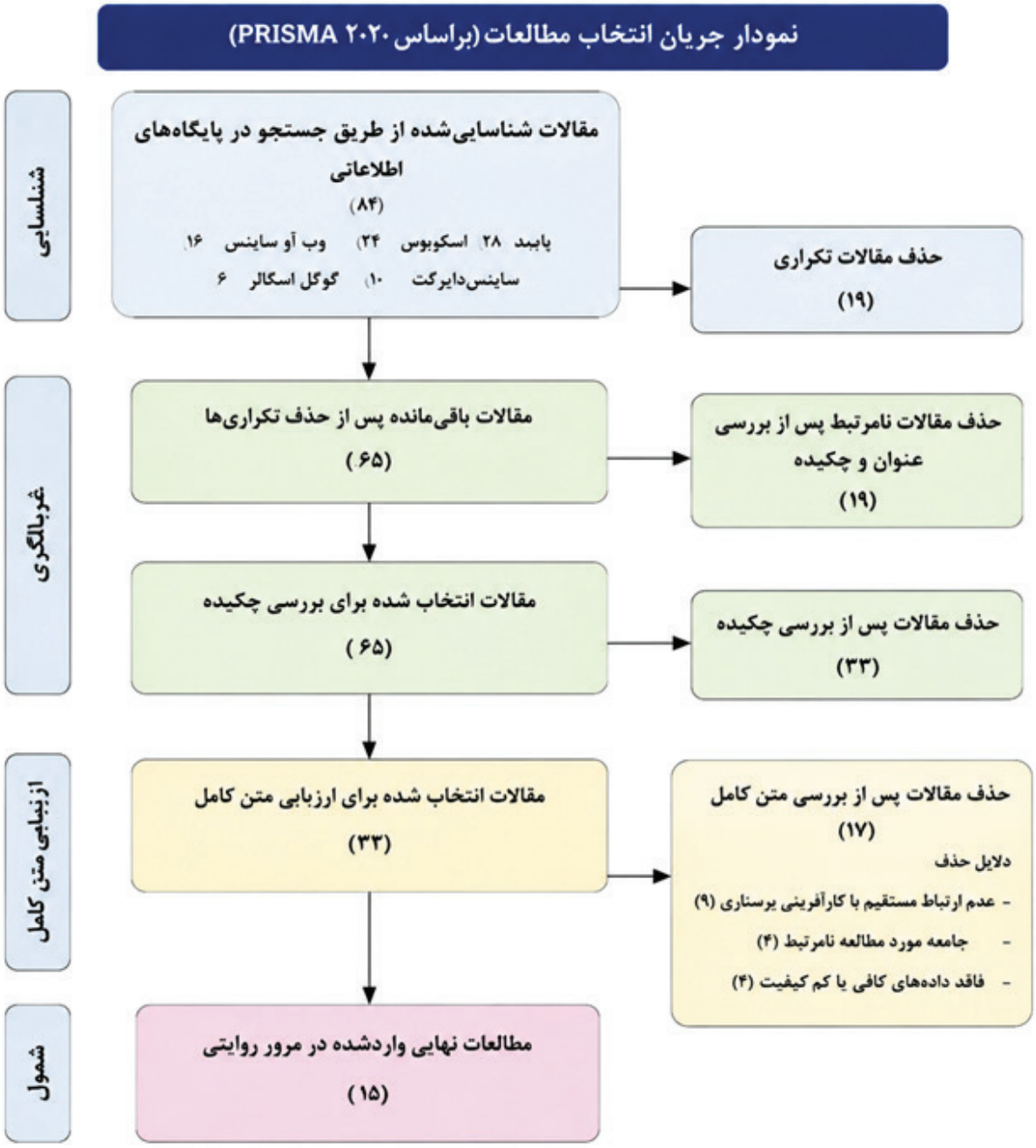

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

یافته‌ها

در این مرور روایتی، مطالعات مرتبط با مفهوم کارآفرینی پرستاری، نقش پرستاران در توسعه نوآوری‌های سلامت، شایستگی‌های کارآفرینانه و عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده مشارکت پرستاران در فعالیت‌های نوآورانه بررسی شد.. پس از فرایند جستجو، غربالگری و ارزیابی مطالعات بر اساس معیارهای ورود، مطالعات منتخب در این مرور شامل پژوهش‌های کیفی، مطالعات آموزشی، مطالعات همبستگی، مطالعات مروری و مقالات مفهومی بودند. مطالعات واردشده در کشورهای مختلف انجام شده و ابعاد مختلف کارآفرینی پرستاری شامل نقش حرفه‌ای، آموزش، رهبری، فناوری سلامت و عوامل سازمانی را بررسی کرده بودند (جدول ۱).

حوزه‌های مفهومی حاصل از سنتز روایتی مطالعات

سنتز روایتی یافته‌های مطالعات واردشده، پنج حوزه اصلی مرتبط با توسعه کارآفرینی پرستاری را نشان داد: (۱) کارآفرینی پرستاری به‌عنوان توسعه نقش حرفه‌ای، (۲) شایستگی‌های فردی و آموزشی، (۳) رهبری و حمایت سازمانی، (٤) فناوری و تحول دیجیتال سلامت، و (۵) موانع و الزامات سیاستی توسعه کارآفرینی پرستاری می باشد.

مضمون اول: کارآفرینی پرستاری به‌عنوان توسعه نقش حرفه‌ای و هویت نوآورانه

یافته‌های مطالعات نشان داد که کارآفرینی پرستاری مفهومی فراتر از ایجاد کسب‌وکار مستقل بوده و شامل توانایی پرستاران برای شناسایی فرصت‌ها، طراحی خدمات جدید، بهبود فرآیندهای مراقبتی و ایجاد ارزش در نظام سلامت است. مطالعات، دو مسیر اصلی فعالیت کارآفرینانه پرستاران را شامل کارآفرینی مستقل و کارآفرینی درون‌سازمانی گزارش کرده‌اند. در این چارچوب، مطالعات نشان دادند که پرستاران با تکیه بر دانش بالینی، تجربه حرفه‌ای و شناخت نیازهای بیماران، در شناسایی فرصت‌ها، طراحی خدمات جدید، بهبود فرآیندهای مراقبتی و توسعه مدل‌های نوین ارائه خدمات سلامت مشارکت داشته‌اند. همچنین، یافته‌های مطالعات نشان داد که فعالیت‌های کارآفرینانه پرستاران با توسعه هویت حرفه‌ای، افزایش استقلال حرفه‌ای و گسترش نقش اجتماعی آنان همراه بوده است (٦, ۱۸).

مضمون دوم: شایستگی‌های فردی و آموزش کارآفرینی به‌عنوان پایه توسعه نوآوری پرستاری

یکی از مضامین تکرارشونده در مطالعات، نقش شایستگی‌های فردی و آموزش هدفمند در شکل‌گیری رفتارهای کارآفرینانه پرستاران بود. ویژگی‌هایی مانند خلاقیت، خودکارآمدی، تفکر انتقادی، انعطاف‌پذیری، توانایی حل مسئله و مهارت شناسایی فرصت‌ها به‌عنوان عوامل مرتبط با آمادگی کارآفرینانه گزارش شدند. علاوه بر این، مطالعات نشان دادند که برنامه‌های آموزش سنتی پرستاری که عمدتاً بر مهارت‌های بالینی تمرکز دارند، برای آماده‌سازی پرستاران جهت ایفای نقش‌های نوآورانه کافی نیستند. آموزش‌های مبتنی بر یادگیری تجربی، پروژه‌محور و حل مسئله توانسته‌اند نگرش کارآفرینانه و مهارت‌های نوآوری دانشجویان پرستاری را افزایش دهند. مطالعه □□□□□□□□ و همکاران نشان داد که یادگیری پروژه‌محور موجب ارتقای مهارت‌های کارآفرینی، خلاقیت و توانایی حل مسئله در دانشجویان پرستاری شده است (۱۳).

مضمون سوم: رهبری کارآفرینانه و حمایت سازمانی در تسهیل نوآوری پرستاران

مطالعات نشان دادند که محیط سازمانی و سبک رهبری نقش مهمی در توسعه رفتارهای کارآفرینانه پرستاران دارد. حمایت مدیران، فرهنگ سازمانی مبتنی بر نوآوری، امنیت روانی، مشارکت کارکنان در تصمیم‌گیری و دسترسی به منابع از عوامل کلیدی گزارش‌شده بودند. همچنین، رهبری کارآفرینانه از طریق ایجاد فضای حمایت‌کننده، تشویق ایده‌های جدید، تقویت اشتراک دانش و افزایش خودکارآمدی خلاقانه، زمینه ظهور نوآوری‌های پرستاری را فراهم می‌کند. مطالعه Zhou و همکاران (۲۰۲٤) نشان داد که رهبری کارآفرینانه با افزایش خلاقیت تیمی پرستاران ارتباط مثبت دارد. این ارتباط با عواملی مانند اقلیم نوآوری سازمانی، خودکارآمدی خلاقانه و اشتراک دانش مرتبط گزارش شده است (۱٤, ۱۹).

مضمون چهارم: فناوری‌های نوین سلامت به‌عنوان بستر توسعه نقش‌های نوآورانه و کارآفرینانه پرستاری

فناوری سلامت به‌عنوان یکی از محورهای مهم شناسایی‌شده در مطالعات مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان دادند که توسعه فناوری‌های سلامت دیجیتال، مراقبت از راه دور، هوش مصنوعی، فناوری اطلاعات سلامت و سامانه‌های خودمراقبتی، می‌توانند فرصت‌هایی را برای بهبود فرآیندهای مراقبتی و توسعه مدل‌های نوین ارائه خدمات سلامت فراهم سازد. با توجه به حضور مستمر پرستاران در محیط‌های بالینی و شناخت نزدیک آنان از نیازها و چالش‌های واقعی بیماران، مشارکت پرستاران در طراحی، پیاده‌سازی و ارزیابی فناوری‌های سلامت می‌تواند به افزایش کاربردپذیری، پذیرش و اثربخشی این فناوری‌ها کمک کند. همچنین،

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

فناوری‌های دیجیتال می‌توانند به‌عنوان یک بستر توانمندساز برای توسعه نقش‌های نوآورانه و فعالیت‌های کارآفرینانه پرستاران مطرح شوند؛ اگرچه شواهد مستقیم درباره کارآفرینی مبتنی بر هوش مصنوعی در پرستاری هنوز محدود است و نیازمند بررسی‌های بیشتر می‌باشد. بنابراین، بهره‌گیری از فناوری‌های نوظهور در پرستاری مستلزم تقویت شایستگی‌های دیجیتال، مهارت‌های فناورانه و توانایی پرستاران در شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های نوآورانه در نظام سلامت است.(۱۱, ۱۹, ۲۰).

مضمون پنجم: موانع ساختاری، حرفه‌ای و سیاستی توسعه کارآفرینی پرستاری

مطالعات واردشده، موانع متعددی را برای توسعه کارآفرینی پرستاری گزارش کردند. مهم‌ترین موانع شامل کمبود آموزش‌های تخصصی کارآفرینی، محدودیت‌های قانونی، نبود حمایت مالی و مدیریتی، ساختارهای سازمانی سنتی و ابهام در جایگاه حرفه‌ای پرستاران بود. برخی مطالعات نشان دادند که در بسیاری از نظام‌های سلامت، ظرفیت نوآورانه پرستاران هنوز به‌طور کامل شناخته نشده و فرصت مشارکت آنان در توسعه خدمات جدید محدود است. بنابراین، ایجاد چارچوب‌های حمایتی، اصلاح سیاست‌های حرفه‌ای و توسعه مسیرهای قانونی برای فعالیت‌های کارآفرینانه پرستاران از الزامات توسعه این حوزه گزارش شده است (٦, ١٨).

سنتز مطالعات، پنج حوزه اصلی مرتبط با توسعه کارآفرینی پرستاری شامل عوامل فردی، آموزشی، سازمانی، فناوری و سیاستی را نشان داد.پنج مضمون اصلی استخراج‌شده، چارچوب کلی توسعه کارآفرینی پرستاری را تشکیل دادند که در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول۱: ویژگی‌ها و یافته‌های کلیدی مطالعات وارد شده در مرور روایتی کارآفرینی پرستاری

نویسنده (سال)	کشور	روش مطالعه	هدف مطالعه	یافته‌های اصلی	مضمون مرتبط
Neergård (2021)	نروژ	مرور نظام‌مند	بررسی مفهوم و ویژگی‌های پرستاران کارآفرین	دو نقش اصلی شناسایی شد: کارآفرین مستقل و کارآفرین درون‌سازمانی؛ حمایت نظام سلامت عامل تسهیل‌کننده بود (٤).	کارآفرینی پرستاری به‌عنوان توسعه نقش حرفه‌ای و هویت نوآورانه
Jakobsen et al. (2021)	دانمارک	کیفی	بررسی تأثیر کارآفرینی بر هویت حرفه‌ای پرستاران	کارآفرینی موجب تغییر نقش پرستار، افزایش استقلال حرفه‌ای و توسعه هویت نوآورانه می‌شود (۱۸).	کارآفرینی پرستاری به‌عنوان توسعه نقش حرفه‌ای و هویت نوآورانه
Hazelton et al. (2021)	استرالیا/ آمریکا	مروری	بررسی نقش اکوسیستم پرستاری در نوآوری و رهبری کارآفرینانه	توسعه نوآوری پرستاری نیازمند همکاری بین‌رشته‌ای، فناوری و رهبری تحول‌آفرین است (۱۲).	رهبری، اکوسیستم نوآوری و حمایت سازمانی
Lim et al. (2021)	کره جنوبی	تجربی	بررسی اثر برنامه Start-Up NurseS بر مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان پرستاری	برنامه آموزشی موجب افزایش نگرش کارآفرینانه، قصد کارآفرینی و خودکارآمدی دانشجویان شد .(۲۱)	شایستگی‌های فردی و آموزش کارآفرینی
Kim & Lim (2022)	کره جنوبی	مدل‌سازی معادلات ساختاری	شناسایی عوامل پیش‌بینی‌کننده قصد کارآفرینی پرستاران	نگرش، هنجار ذهنی، کنترل رفتاری ادراک‌شده و نیاز به آموزش کارآفرینی عوامل مهم بودند .(۲۲)	شایستگی‌های فردی و عوامل مؤثر بر قصد کارآفرینی
Neergård (2022)	نروژ	کیفی	بررسی چالش‌های اخلاقی پرستاران کارآفرین	پرستاران در مسیر کارآفرینی با تعارض میان فرصت‌های اقتصادی و ارزش‌های مراقبتی مواجه هستند (٤).	موانع ساختاری، حرفه‌ای و چالش‌های اخلاقی توسعه کارآفرینی پرستاری
Thepna et al. (2023)	آمریکا/ تایلند	مروری	بررسی ضرورت توسعه کارآفرینی پرستاری در قرن ۲۱	کارآفرینی باید به‌عنوان بخشی از هویت حرفه‌ای و آموزش پرستاری مورد توجه قرار گیرد (٦).	کارآفرینی پرستاری به‌عنوان توسعه نقش حرفه‌ای و آموزش پرستاری
Monteagudo et al. (2025)	بین‌المللی	مرور مفهومی	بررسی نقش نوآوری در توسعه خدمات سلامت	نوآوری پرستاران می‌تواند به بهبود فرآیندهای مراقبتی و خلق ارزش در سلامت منجر شود (۲۳).	نوآوری پرستاری، خلق ارزش و توسعه خدمات سلامت
Rahmanianaraki et al. (2024)	ایران	مروری	بررسی عوامل مرتبط با نگرش کارآفرینانه پرستاران	حمایت آموزشی و سازمانی از عوامل مهم تقویت نگرش کارآفرینی پرستاران گزارش شد (۱۷)	رهبری، حمایت سازمانی و عوامل تسهیل‌کننده کارآفرینی پرستاران

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

Chularee et al. (2024)	تایلند	نیمه تجربی	بررسی تأثیر یادگیری پروژه‌محور بر مهارت‌های کارآفرینی دانشجویان پرستاری	یادگیری تجربی و پروژه‌محور موجب تقویت مهارت‌های خلاقیت، حل مسئله و کارآفرینی شد (۱۳).	شایستگی‌های فردی و آموزش کارآفرینی
Zhou et al. (2024)	چین	همبستگی	بررسی نقش رهبری کارآفرینانه در خلاقیت تیم‌های پرستاری	رهبری کارآفرینانه با افزایش خلاقیت، اشتراک دانش و رفتار نوآورانه پرستاران ارتباط داشت (۱٤).	رهبری کارآفرینانه و حمایت سازمانی در تسهیل نوآوری پرستاران
O'Connor et al. (2024)	بین‌المللی	مروری	بررسی نقش فناوری‌های سلامت در تحول مراقبت	سلامت دیجیتال و فناوری‌های نوین فرصت‌های جدیدی برای توسعه خدمات پرستاری ایجاد کرده‌اند (۱۰)	فناوری‌های نوین سلامت و تحول دیجیتال در پرستاری
Reading Turchioe et al. (2024)	آمریکا	مطالعه ترکیبی	بررسی نقش پرستاران در نوآوری دیجیتال سلامت	مشارکت پرستاران در طراحی فناوری‌های سلامت موجب افزایش کاربردپذیری و اثربخشی خدمات می‌شود (۱۱)	فناوری‌های نوین سلامت و تحول دیجیتال در پرستاری
Rixon et al. (2026)	استرالیا	مروری	بررسی وضعیت آموزش کارآفرینی در پرستاری و سلامت	آموزش کارآفرینی در پرستاری هنوز محدود است و نیاز به چارچوب‌های آموزشی جامع دارد (۵).	شایستگی‌های فردی و آموزش کارآفرینی

جدول ۲. چارچوب مفهومی توسعه کارآفرینی پرستاری: ابعاد مؤثر، مؤلفه‌های کلیدی و پیامدهای مورد انتظار

بُعد اصلی	مؤلفه‌های کلیدی	نقش	پیامد
شایستگی‌های فردی پرستاران	خلاقیت، تفکر انتقادی، خودکارآمدی، انعطاف‌پذیری، توانایی شناسایی فرصت‌ها	ویژگی‌های فردی، ظرفیت پرستاران برای شناسایی فرصت‌ها، حل مسئله و تبدیل ایده‌های نوآورانه به خدمات سلامت را تقویت می‌کند	تقویت استقلال حرفه‌ای، خودکارآمدی و رفتارهای نوآورانه پرستاران
آموزش و توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه	آموزش کارآفرینی، یادگیری تجربی، آموزش مدیریت منابع، مهارت حل مسئله، تفکر نوآورانه	ادغام مفاهیم کارآفرینی در برنامه‌های آموزشی پرستاری، دانشجویان و پرستاران را برای نقش‌های جدید حرفه‌ای آماده می‌کند.	افزایش آمادگی حرفه‌ای، توسعه مهارت‌های نوآوری و افزایش تمایل به فعالیت‌های کارآفرینانه
رهبری و حمایت سازمانی	رهبری کارآفرینانه، فرهنگ نوآوری، حمایت مدیران، امنیت روانی، مشارکت کارکنان	سازمان‌های سلامت با ایجاد محیط حمایت‌کننده، امکان ارائه ایده‌های جدید و مشارکت پرستاران در فرآیندهای نوآوری را فراهم می‌کنند.	افزایش خلاقیت تیمی، بهبود فرآیندهای مراقبتی و توسعه نوآوری سازمانی
فناوری و تحول دیجیتال سلامت	سلامت دیجیتال، مراقبت از راه دور، هوش مصنوعی، فناوری اطلاعات سلامت، پلتفرم‌های خودمراقبتی	فناوری‌های نوین فرصت‌های جدیدی برای طراحی مدل‌های مراقبتی، خدمات مستقل پرستاری و توسعه کسب‌وکارهای سلامت‌محور ایجاد می‌کنند.	افزایش دسترسی بیماران، بهبود کیفیت خدمات و توسعه مدل‌های جدید مراقبتی
فرصت‌های محیطی و اجتماعی	افزایش سالمندی، بیماری‌های مزمن، نیاز به مراقبت جامعه‌محور، تغییر انتظارات بیماران	تغییر الگوهای سلامت، زمینه ایجاد خدمات جدید مانند مراقبت در منزل، آموزش سلامت و مدیریت بیماری‌های مزمن را فراهم می‌کند.	افزایش استقلال حرفه‌ای و توسعه نقش‌های جدید پرستاری
عوامل سیاستی و ساختاری	حمایت قانونی، چارچوب‌های حرفه‌ای، تأمین منابع، سیاست‌گذاری سلامت	ایجاد بستر قانونی و سازمانی برای فعالیت‌های کارآفرینانه پرستاران	پایداری نقش‌های جدید پرستاری و توسعه خدمات نوآورانه

بحث

مرور روایتی حاضر با هدف تبیین جایگاه کارآفرینی پرستاری به‌عنوان یک قابلیت راهبردی در مسیر تحول نظام سلامت انجام شد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که کارآفرینی پرستاری مفهومی فراتر از ایجاد یک کسب‌وکار مستقل بوده و به‌عنوان یک رویکرد حرفه‌ای شامل شناسایی فرصت‌ها، طراحی خدمات نوآورانه، بهبود فرآیندهای مراقبتی و خلق ارزش در نظام سلامت مطرح می‌شود. سنتز مطالعات نشان داد که توسعه کارآفرینی پرستاری تحت تأثیر تعامل پیچیده و چندسطحی عوامل فردی، آموزشی، سازمانی، فناورانه و سیاستی قرار دارد. این یافته‌ها بیانگر حرکت تدریجی نقش پرستار از یک ارائه‌دهنده صرف مراقبت به سوی یک کنشگر فعال در طراحی، بهبود و تحول خدمات سلامت است.

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

یکی از یافته‌های مهم این مرور، نقش کارآفرینی پرستاری در بازتعریف هویت حرفه‌ای پرستاران بود. یافته‌ها نشان می‌دهد که کارآفرینی می‌تواند به‌عنوان یک مسیر توسعه حرفه‌ای، زمینه مشارکت گسترده‌تر پرستاران در شناسایی نیازهای سلامت، طراحی خدمات جدید و حضور مؤثرتر در فرآیندهای تصمیم‌گیری نظام سلامت را فراهم کند. توانایی پرستاران در ترکیب دانش بالینی، تجربه مراقبتی و شناخت نزدیک از چالش‌های بیماران، ظرفیت ارزشمندی برای شناسایی فرصت‌های بهبود کیفیت و نوآوری در خدمات سلامت ایجاد می‌کند. این دیدگاه با مطالعات Neergård و همکاران (۲۰۲۱) و Jakobsen و همکاران (۲۰۲۱) همخوانی دارد که نشان دادند فعالیت‌های کارآفرینانه می‌تواند به توسعه نگرش نوآورانه، تقویت نقش‌های حرفه‌ای جدید و افزایش مشارکت پرستاران در فرآیندهای تحول سلامت کمک کند. بر این اساس، کارآفرینی پرستاری را می‌توان نه صرفاً به‌عنوان ایجاد فعالیت اقتصادی، بلکه به‌عنوان یک قابلیت حرفه‌ای برای ارتقای نقش‌آفرینی پرستاران در توسعه و تحول خدمات سلامت در نظر گرفت (٤, ۱۸).

یافته‌های این مرور نشان داد که فناوری‌های نوظهور، از جمله هوش مصنوعی، سلامت دیجیتال و سامانه‌های خودمراقبتی، به‌عنوان عوامل مؤثر در تحول الگوهای ارائه خدمات سلامت مطرح می‌شوند. شواهد موجود بیانگر آن است که این فناوری‌ها می‌توانند فرصت‌هایی را برای توسعه مدل‌های نوین مراقبت، بهبود دسترسی بیماران به خدمات سلامت و تقویت نقش‌های حرفه‌ای جدید پرستاران فراهم کنند. با این حال، با توجه به محدود بودن مطالعات مستقیم در زمینه کارآفرینی مبتنی بر هوش مصنوعی در پرستاری، تفسیر این یافته‌ها باید با احتیاط انجام شود و نمی‌توان نقش فناوری را به‌عنوان یک عامل قطعی در ایجاد نقش‌های جدید حرفه‌ای در نظر گرفت. در این راستا، توسعه شایستگی‌های دیجیتال، ارتقای سواد فناوری و تقویت توانایی پرستاران در شناسایی فرصت‌های نوآورانه می‌تواند زمینه بهره‌گیری مؤثرتر از ظرفیت‌های فناوری در توسعه کارآفرینی پرستاری را فراهم سازد. بنابراین، فناوری‌های نوظهور به‌عنوان یک عامل توانمندساز و تسهیل‌کننده در مسیر تحول حرفه پرستاری و گسترش فعالیت‌های نوآورانه مورد توجه قرار می‌گیرند، نه به‌عنوان جایگزینی برای نقش انسانی و مراقبتی پرستاران (۱۳).

یکی از مضامین برجسته این مرور، نقش تعیین‌کننده رهبری کارآفرینانه و حمایت سازمانی در تبدیل ظرفیت‌های فردی پرستاران به رفتارهای نوآورانه بود. اگرچه ویژگی‌هایی مانند خلاقیت، خودکارآمدی و توانایی شناسایی فرصت‌ها پیش‌نیاز مشارکت کارآفرینانه هستند، اما تحقق ایده‌های نوآورانه در محیط‌های بالینی بدون وجود ساختارهای حمایتی سازمانی امکان‌پذیر نیست. در این زمینه، مدیران پرستاری با ایجاد فرهنگ پذیرش ایده‌های جدید، فراهم‌سازی منابع مورد نیاز، تقویت امنیت روانی و تسهیل اشتراک دانش، می‌توانند محیطی ایجاد کنند که پرستاران در آن برای ارائه راه‌حل‌های جدید و بهبود فرآیندهای مراقبتی مشارکت فعال داشته باشند. مطالعه Zhou و همکاران (۲۰۲٤) نیز نشان داد که رهبری کارآفرینانه از طریق تقویت اقلیم نوآوری سازمانی، خودکارآمدی خلاقانه و اشتراک دانش، خلاقیت تیم‌های پرستاری را افزایش می‌دهد. این یافته‌ها تأکید می‌کنند که نقش مدیران پرستاری در عصر تحول سلامت صرفاً به حفظ عملکرد جاری محدود نمی‌شود، بلکه آنان باید به‌عنوان تسهیل‌کنندگان نوآوری و توسعه‌دهندگان ظرفیت‌های کارآفرینانه تیم‌های مراقبتی عمل کنند (۱٤).

فناوری‌های نوین سلامت به‌عنوان یکی از مسیرهای نوظهور توسعه کارآفرینی پرستاری، فرصت‌های جدیدی برای بازتعریف نقش پرستاران در نظام سلامت فراهم کرده‌اند. یافته‌های این مرور نشان می‌دهد که سلامت دیجیتال، مراقبت از راه دور، هوش مصنوعی و سامانه‌های خودمراقبتی، علاوه بر بهبود فرآیندهای مراقبتی، زمینه ایجاد مدل‌های جدید ارائه خدمات و توسعه نقش‌های مستقل حرفه‌ای برای پرستاران را فراهم می‌کنند. اهمیت مشارکت پرستاران در این حوزه ناشی از دانش عملی آنان درباره نیازهای بیماران، جریان واقعی مراقبت و چالش‌های موجود در محیط‌های بالینی است؛ به‌گونه‌ای که حضور فعال آنان در مراحل طراحی، پیاده‌سازی و ارزیابی فناوری‌های سلامت می‌تواند موجب افزایش تناسب فناوری با نیازهای کاربران و بهبود پذیرش آن شود. مطالعه Reading Turchioe و همکاران (۲۰۲٤) نیز نشان داد که پرستاران می‌توانند نقش مهمی در اجرای فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی و فرآیندهای تحول دیجیتال سلامت ایفا کنند. بنابراین، توسعه شایستگی‌های دیجیتال در کنار مهارت‌های کارآفرینانه، می‌تواند پرستاران را به بازیگران مؤثر در طراحی و توسعه راه‌حل‌های نوآورانه سلامت تبدیل کند (۱۱).

با وجود ظرفیت‌های گسترده کارآفرینی پرستاری، یافته‌های این مرور نشان داد که موانع ساختاری، سازمانی

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

و سیاستی همچنان از توسعه این حوزه جلوگیری می‌کنند. کمبود آموزش‌های رسمی کارآفرینی، محدودیت‌های قانونی، نبود مسیرهای حرفه‌ای مشخص برای فعالیت‌های کارآفرینانه، حمایت ناکافی مدیریتی و تداوم فرهنگ‌های سازمانی سنتی از مهم‌ترین چالش‌های گزارش‌شده در مسیر توسعه کارآفرینی پرستاری هستند (۵, ٦).

این یافته نشان می‌دهد که توسعه کارآفرینی پرستاری صرفاً با افزایش انگیزه و نگرش فردی پرستاران محقق نمی‌شود، بلکه نیازمند ایجاد تغییرات هماهنگ در سطوح آموزشی، سازمانی و سیاست‌گذاری سلامت است. شواهد موجود نشان می‌دهد که نبود چارچوب‌های حمایتی، پیچیدگی فرآیندهای قانونی و محدودیت دسترسی به منابع مالی می‌تواند مانع تبدیل ایده‌های نوآورانه پرستاران به خدمات پایدار سلامت شود (١٦). بر این اساس، توسعه چارچوب‌های قانونی برای حمایت از نقش‌های مستقل پرستاری، ایجاد فرصت‌های تأمین مالی برای طرح‌های نوآورانه، تقویت مراکز نوآوری پرستاری و بازنگری در برنامه‌های آموزشی می‌تواند به ایجاد یک اکوسیستم حمایت‌کننده برای کارآفرینی پرستاری کمک کند. مطالعات جدید نیز تأکید کرده‌اند که آموزش کارآفرینی در پرستاری هنوز پراکنده و محدود است و برای تقویت ظرفیت رهبری، نوآوری و تغییر سیستم سلامت، به برنامه‌های آموزشی منسجم و مبتنی بر شایستگی نیاز است (۵).

با وجود ظرفیت‌های گسترده کارآفرینی پرستاری، یافته‌های این مرور نشان داد که موانع ساختاری و سیاستی همچنان از توسعه این حوزه جلوگیری می‌کنند. کمبود آموزش‌های رسمی کارآفرینی، محدودیت‌های قانونی، نبود مسیرهای شغلی مشخص، حمایت ناکافی مدیریتی و غلبه فرهنگ‌های سازمانی سنتی از جمله چالش‌های اصلی گزارش‌شده بودند(٤, ۵). این موضوع نشان می‌دهد که توسعه کارآفرینی پرستاری تنها با تغییر نگرش فردی پرستاران امکان‌پذیر نیست، بلکه نیازمند اصلاح در سطح سازمانی و سیاست‌گذاری سلامت است (١٢, ١٧). ایجاد چارچوب‌های قانونی برای فعالیت‌های مستقل پرستاری، حمایت مالی از ایده‌های نوآورانه و ایجاد مراکز نوآوری پرستاری می‌تواند زمینه رشد این حوزه را فراهم کند (٦). یافته‌های این مرور با دیدگاه‌های جدید در توسعه حرفه پرستاری همسو است که پرستاران را نه‌تنها به‌عنوان دریافت‌کنندگان سیاست‌های سلامت، بلکه به‌عنوان مشارکت‌کنندگان فعال در طراحی آینده نظام سلامت معرفی می‌کند (٢٣). در شرایطی که نظام‌های سلامت جهانی با چالش‌هایی مانند سالمندی جمعیت، افزایش بیماری‌های مزمن، محدودیت منابع و نیاز به مدل‌های مراقبتی پایدار مواجه هستند، ظرفیت کارآفرینی پرستاران می‌تواند به‌عنوان یک منبع مهم برای ایجاد ارزش اجتماعی، اقتصادی و حرفه‌ای مورد استفاده قرار گیرد (٢٤). از دیدگاه نظری، یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که کارآفرینی پرستاری یک سازه تک‌بعدی نیست، بلکه حاصل تعامل بین قابلیت‌های فردی، فرصت‌های محیطی، حمایت سازمانی و سیاست‌های حرفه‌ای است (٢٣). بر این اساس، توسعه کارآفرینی پرستاری نیازمند یک رویکرد اکوسیستمی است که در آن دانشگاه‌ها، سازمان‌های سلامت، مدیران پرستاری و سیاست‌گذاران به‌صورت هماهنگ عمل کنند (٦).

در مجموع، این مرور نشان داد که گذار پرستاری از یک حرفه مبتنی بر مراقبت به یک حرفه نوآور و ارزش‌آفرین، نیازمند بازتعریف نقش پرستاران در نظام سلامت است. سرمایه‌گذاری در آموزش کارآفرینی، توسعه رهبری نوآورانه، حمایت از فناوری‌های سلامت و اصلاح سیاست‌های حرفه‌ای می‌تواند مسیر تبدیل پرستاران به بازیگران کلیدی تحول سلامت را هموار سازد.

نتیجه‌گیری

این مرور روایتی نشان داد که کارآفرینی پرستاری رویکردی نوین برای گسترش نقش حرفه‌ای پرستاران و افزایش مشارکت آنان در نوآوری‌های سلامت است. یافته‌ها بیانگر آن بود که توسعه کارآفرینی پرستاری تحت تأثیر تعامل شایستگی‌های فردی، آموزش کارآفرینی، حمایت سازمانی، رهبری نوآورانه، فناوری‌های سلامت و عوامل سیاستی قرار دارد. با وجود ظرفیت‌های موجود، موانعی مانند محدودیت‌های آموزشی، ساختارهای سازمانی سنتی و چالش‌های قانونی می‌توانند توسعه این حوزه را محدود کنند. بنابراین، ایجاد محیط‌های حمایتی، تقویت آموزش کارآفرینی و فراهم‌کردن بسترهای سازمانی مناسب می‌تواند به توسعه نقش‌های نوآورانه پرستاران کمک کند. کارآفرینی پرستاری می‌تواند به‌عنوان یکی از مسیرهای توسعه حرفه‌ای پرستاران و ارتقای ظرفیت نوآوری در نظام سلامت مورد توجه قرار گیرد.

محدودیت پژوهش

این مرور دارای محدودیت‌هایی است که باید در تفسیر یافته‌ها مورد توجه قرار گیرد. اگرچه جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر انجام شد، احتمال حذف

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

برخی مطالعات منتشرشده به زبان‌های غیرانگلیسی وجود دارد. همچنین، با توجه به ماهیت روایتی مرور، ناهمگونی در طراحی، روش‌شناسی و چارچوب‌های نظری مطالعات واردشده و نیز احتمال سوگیری انتخاب و تأثیر قضاوت پژوهشگران در فرآیند سنتز یافته‌ها وجود داشت. از آنجا که متاآنالیز انجام نشد، امکان ارائه برآورد کمی از اثر عوامل مؤثر بر کارآفرینی پرستاری فراهم نبود. علاوه بر این، یافته‌ها تا حدی به کیفیت منابع اولیه وابسته بود؛ بنابراین، انجام مطالعات نظام‌مند و تجربی آینده می‌تواند به تولید شواهد دقیق‌تر در این حوزه کمک کند.

پژوهش‌های آینده باید بر توسعه و آزمون مدل‌های جامع کارآفرینی پرستاری، طراحی مطالعات طولی و ارزیابی اثربخشی برنامه‌های آموزش کارآفرینی تمرکز کنند. همچنین، بررسی تأثیر مداخلات کارآفرینانه بر استقلال حرفه‌ای، نوآوری در مراقبت و کیفیت خدمات سلامت پیشنهاد می‌شود.

مدیران پرستاری می‌توانند با تقویت فرهنگ نوآوری، حمایت از ایده‌های جدید و ایجاد محیط سازمانی حمایت‌کننده، مشارکت پرستاران در فعالیت‌های کارآفرینانه را افزایش دهند. سیاست‌گذاران سلامت نیز باید با توسعه چارچوب‌های قانونی و حمایتی، زمینه گسترش نقش‌های نوآورانه پرستاران را فراهم کنند.

Refreance

1. Nayebi N, Cheraghi P, Nasari Z. The relationship between professional autonomy and job satisfaction among nurses: A cross-sectional study. Journal of Nursing Advances in Clinical Sciences. 2026;3(Issue 3):136-41.
2. Abdolahi A, Shahraki M, Goldman R. Aging care in an aging world: Challenges and innovations in nursing. Journal of Nursing Advances in Clinical Sciences. 2026:e243308.
3. Sadeghigolafshani M, Al Zaabi O, Kaffash Z. The role of nurses in responding to global health crises: Lessons from pandemics. Journal of Nursing Advances in Clinical Sciences. 2025;2(Issue 6):351-2. https://doi.org/10.32598/JNACS.2505.1169
4. Neergård GB. Entrepreneurial nurses in the literature: A systematic literature review. Journal of nursing management. 2021;29(5):905-15. https://doi.org/10.1111/jonm.13210
5. Rixon A, Phelan A, Ekberg S, Senyard J, Mashhady A, Shaw A, et al. Entrepreneurship education for nurses and healthcare professionals: A scoping review and future research agenda. Nurse education in practice. 2026;91:104716. https://doi.org/10.1016/j.nepr.2026.104716
6. Thepna A, Cochrane BB. Advancing nursing entrepreneurship in the 21st century. Journal of advanced nursing. 2023;79(9):3183-5. https://doi.org/10.1111/jan.15563
7. Teece D. Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. Strategic Management Journal. 2007;28:1319-50. https://doi.org/10.1002/smj.640
8. Rixon A, Phelan A, Ekberg S, Senyard J, Mashhady A, Shaw A, et al. Entrepreneurship education for nurses and healthcare professionals: A scoping review and future research agenda. Nurse education in practice. 2026;91:104716. https://doi.org/10.1016/j.nepr.2026.104716
9. Hojjati H, Nejatollahi M. Entrepreneurship in the nursing profession. Journal of Nursing Advances in Clinical Sciences. 2024;1(Issue 3):125-6. https://doi.org/10.32598/JNACS.2408.1046
10. O'Connor S, Cave L, Philips N. Informing nursing policy: An exploration of digital health research by nurses in England. International journal of medical informatics. 2024;185:105381. https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2024.105381
11. Reading Turchioe M, Pepingco C, Lytle K, Austin R. Nurses' Roles in Artificial Intelligence Implementation: Results from a Mixed-Methods Study. Studies in health technology and informatics. 2024;315:223-7. https://doi.org/10.3233/SHTI240140
12. Hazelton LM, Gillin LM, McCormick KA, Hovenga EJ. Applying the Nursing Ecosystem Concept to Developing Strategic Innovation and Entrepreneurial Leadership for Valued Patient Care. Studies in health technology and informatics. 2021;284:350-2. https://doi.org/10.3233/SHTI210742
13. Chularee S, Tapin J. Effects of Project-Based Learning on Entrepreneurship Skills and Characteristics of Nursing Students. Nursing & health sciences. 2024;26(3):e13160. https://doi.org/10.1111/nhs.13160
14. Zhou J, Gong J, Suen LKP, Yang B, Zhang X, Chan S, et al. Examining the Effect of Entrepreneurial Leadership on Nursing Team Creativity in New Hospitals: A

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]

Structural Equation Model. The Journal of nursing administration. 2024;54(5):311-8. https://doi.org/10.1097/NNA.0000000000001429
15. Awad NHA, Zabady HAH, Elbialy GG, Ashour H. Entrepreneurial leadership, nurses' proactive work behavior, and career adaptability: a structural equation model. BMC Nurs. 2024;23(1):140. https://doi.org/10.1186/s12912-024-01804-4
16. Jahani S, Abedi H, Elahi N, Fallahi-Khoshknab M. Iranian entrepreneur nurses' perceived barriers to entrepreneurship: A qualitative study. Iranian journal of nursing and midwifery research. 2016;21(1):45-53. https://doi.org/10.4103/1735-9066.174749
17. Rahmanianaraki H, Sadeghi Meresht F, Hojjati H, Manouchehr B. Challenges of entrepreneurship in nursing: A narrative review. Journal of Nursing Advances in Clinical Sciences. 2024;1(Issue 4):219-25. https://doi.org/10.32598/JNACS.2408.1057
18. Jakobsen L, Wacher Qvistgaard L, Trettin B, Juel Rothmann M. Entrepreneurship and nurse entrepreneurs lead the way to the development of nurses' role and professional identity in clinical practice: A qualitative study. Journal of advanced nursing. 2021;77(10):4142-55. https://doi.org/10.1111/jan.14950
19. Duan X, Shen T, Xu W, Wu A, Xie H. Examining the Mediating Role of Role Identity and Knowledge Sharing in the Association Between Leadership Support and Nurses' Innovative Behaviour: A Multicentre Cross-Sectional Study. Journal of advanced nursing. 2026;82(2):1444-56. https://doi.org/10.1111/jan.17038
20. Rony MKK, Parvin MR, Ferdousi S. Advancing nursing practice with artificial intelligence: Enhancing preparedness for the future. Nursing open. 2024;11(1). https://doi.org/10.1002/nop2.2070
21. Lim JY, Kim J, Kim S. The effects of the Start-Up NurseS program on nursing students using management strategy simulation. Nurse education today. 2021;105:105020. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105020
22. Kim YJ, Lim JY. Predictive Models for Nurses' Entrepreneurial Intentions Using Comparison of Competing Models. Environ Res Public Health. 2022;19(10):6027. https://doi.org/10.3390/ijerph19106027
23. Monteagudo NC, Camacho Rodríguez DE, Gonzales Carhuajulca DB, Leyva Moral JM, Martínez ON. Defining nursing entrepreneurship from the point of view of future professionals: A qualitative study. Nurse Education Today. 2025;144:106421. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2024.106421
24. Alwali J, Alwali W, Yahya S. Digital health transformation and innovation behavior: examining the role of technological readiness and dynamic capabilities in public hospitals. International Journal of Innovation Science. 2025. https://doi.org/10.1108/IJIS-05-2025-0243

[Downloaded from ijnv.ir on 2026-10-14]